

HUYỆN TƯ LỘC, MỘT BÔNG HOA CỦA MÙA XUÂN VĂN HÓA

HOÀNG ĐÓP

Tôi không muốn nói về những thành công rõ rệt của huyện Tư Lộc trên các lĩnh vực sản xuất và chiến đấu. Về mặt này, đã có nhiều người nói tới. Qua tin tức và báo chí, qua những đoàn tham quan, Tư Lộc đã gây một tiếng vang nhất định về cách thức làm ăn, về sự nỗ lực của nhân dân, về sự sáng tạo của lãnh đạo.

Tôi đi sâu vào mặt văn hóa, và từ mặt này tôi thể nghiệm sâu sắc một nguyên lý cơ bản mà Đảng thường nhắc nhở. Đó là sự kết hợp chặt chẽ giữa ba cuộc cách mạng trên cơ sở nắm vững chuyên chính vô sản và phát huy quyền làm chủ tập thể của nhân dân. Bất cứ ở đâu và lúc nào, nếu như coi nhẹ một trong những nhân tố đó thì không thể thành công.

Tới huyện Tư Lộc, qua các đồng chí lãnh đạo huyện, tôi được luôn luôn nghe nhắc nhở đến câu nói của đồng chí Bí thư Tỉnh ủy Ngô Duy Đông : “Xây dựng chủ nghĩa xã hội không chỉ riêng xây cơ sở vật chất, mà trước hết, phải xây dựng con người xã hội chủ nghĩa, kết hợp với truyền thống trong sáng của dân tộc cho phù hợp với phong hóa Việt Nam. Vì vậy, trong xây dựng nếp sống văn minh, đây cũng là những yếu tố để xây dựng con người”.

Các đồng chí lãnh đạo huyện đã nhắc tới vai trò của đồng chí Nguyễn Sỹ Thụ - Phó Chủ tịch Ủy ban Nhân dân tỉnh chuyên trách các vấn đề văn hóa. Người lãnh đạo trẻ tuổi này đã thường xuyên đi các huyện, các xã để thúc đẩy công cuộc xây dựng văn hóa về mọi mặt của Đảng bộ Hải Hưng theo tinh thần đồng chí Bí thư tỉnh ủy đã nêu rõ trong bài phát biểu tại hội nghị toàn tỉnh bàn về công tác xây dựng nếp sống văn minh ngày 20 tháng 12 năm 1973.

Điều đầu tiên mà tôi chú ý là các đồng chí lãnh đạo huyện ủy Tư Lộc đã luôn luôn nêu cao truyền thống của địa phương để cổ vũ tinh thần phấn đấu của mọi người, đặc biệt là lôi cuốn thanh niên vào sự nghiệp văn hóa.

Nằm giữa tỉnh Hải Hưng, nhân dân huyện Tư Lộc biết rõ quá khứ vẻ vang của tỉnh mình với Côn Sơn, Lục Đầu, Vạn Kiếp, với trổng đồng Hữu Chung, Hà Thanh, mộ cổ Ngọc Lạc, Gia Lương với những danh tướng như Yết Kiêu, Nguyễn Chế Nghĩa và những danh nhân như: Phạm Trán, Đỗ Quang, Nguyễn Quý Tân, Lương Như Hộc, Vũ Khâm Thân, Trần Hoàn...

Nhân dân Tư Lộc được cổ vũ trước những tấm gương anh hùng của quê hương trong chống Pháp và chống Mỹ như : Đào Hồng Quân, Phạm Văn Cừ, Đoàn Văn Phán, thì họ cũng luôn luôn được động viên trước tài năng của cha ông thể hiện qua các nghề cổ truyền như khắc gỗ ở Liễu Tràng, Thanh Liễu, Khuê Liễu với tên tuổi bất diệt của Lương Như Hộc, ông tổ của nghề tràng. Truyền thống làm giày da ở làng Chấm,

làm chiếu cối ở An Thanh, làm nghề thêu ở Xuân Nẻo đang được phát huy và thể hiện ở bàn tay tinh xảo trong sự phát triển các ngành thủ công hiện nay.

Dưới sự lãnh đạo của các cấp Đảng và chính quyền, nhân dân Tứ Lộc hiểu rõ rằng trước hết phải lo cho đời sống vật chất của mình, nhưng cuộc sống không phải chỉ có ăn, mặc, ở. Họ biết rằng thành tựu của một địa phương, giá trị của một con người còn phải xét ở trình độ văn hóa đã đạt được. Cũng là ăn, mặc, ở, nhưng ăn như thế nào, ở như thế nào và mặc như thế nào? Dân Tứ Lộc biết nhìn ở trong đó những sự khác nhau về mặt tinh thần và giá trị.

Dù đời sống chưa cao lắm, họ vẫn biết trong hoàn cảnh đó vẫn có thể sống tốt hơn, văn minh, hơn nghĩa là vẫn đưa được cái đẹp vào trong cuộc sống.

Huyện Tứ Lộc là một huyện sớm có phong trào xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa mới. Các xã làm thí điểm đầu tiên là Hồng Hưng, Ngọc Sơn, Kỳ Sơn, Gia Tân, Gia Khánh, Minh Đức, v.v...

Phong trào nếp sống văn minh được phát động đồng thời với các phong trào : nuôi con khỏe dạy con ngoan của phụ nữ ; xây dựng các tổ liên gia, tổ hòa giải của phụ lão; dứt điểm ba công trình vệ sinh của ngành y tế và phong trào sinh đẻ có kế hoạch ; xây dựng quỹ bảo thọ của phụ lão ; phong trào giáo dục thanh thiếu niên hư, chậm tiến của đoàn thanh niên.

Dưới sự chỉ đạo chặt chẽ và kiểm tra thường xuyên của ban chỉ đạo nếp sống mới của huyện, các ban nếp sống mới của các xã, các cơ quan, xi nghiệp, các trường học đều được thành lập và hoạt động khẩn trương .

1. Phong trào gia đình văn hoá mới đã phát triển mạnh mẽ, thu hút sự tham gia đăng ký phần đầu và bình bầu của hầu hết các hộ.

Kết quả là các gia đình đã nhanh chóng sắp xếp lại cách ăn, ở của mình cho được vệ sinh, gọn gàng, ngăn nắp.

Những hiện tượng cãi cọ giữa vợ chồng, đánh chửi con cái đó hầu như được chấm dứt, nhường chỗ cho một cuộc sống êm ấm và hạnh phúc giữa mọi thành viên, cùng nhau đoàn kết hòa thuận, bình đẳng bàn bạc công việc của gia đình, của hợp tác, của thôn xóm và của đất nước.

Các gia đình biết nhắc nhở nhau thực hành tốt mọi chính sách của Đảng và Nhà nước, động viên nhau lao động tốt, học tập tốt, làm tròn mọi nghĩa vụ đối với Tổ quốc. Trong tổng số là 50 vạn hộ, trong 6 tháng đầu năm 1985, có trên 20 vạn hộ đã đạt được tiêu chuẩn gia đình văn hóa mới.

2. Những hủ tục dần dần được xóa bỏ. Nếp sống văn minh đã tạo ra một sự đổi mới về căn bản trên các lĩnh vực : việc cưới, việc tang, ngày lễ, ngày hội, ngày tết. Ban nếp sống mới của huyện và của xã đặc biệt quan tâm tới việc cưới, việc mở đầu cuộc sống hạnh phúc và tiến bộ của lứa đôi. Nắm vững ý nghĩa đó, lãnh đạo huyện và xã yêu cầu các ban nếp sống mới giúp đỡ các gia đình tổ chức các đám cưới được vui tươi lành mạnh, đỡ tốn kém làm cho đám cưới trở thành một ngày lễ trang nghiêm mà đôi vợ chồng sẽ nhớ mãi để làm thế nào lao động tốt, phấn đấu tốt, cùng nhau xây dựng cuộc sống hạnh phúc và tiến bộ. Làm thế nào để việc cưới phải là một ngày hai vợ chồng mới nhận lấy trách nhiệm của mình trước lòng mong đợi của xã hội. Trên tinh thần đó, các đám cưới hiện nay ở Tứ Lộc đã giáng được tính chất phô trương, sự chi tiêu quá tốn phí. Không còn những hiện tượng thách cưới, những “lễ đỏ”, “lễ đen” và ăn uống tốn kém kéo dài.

Đám cưới hiện nay cũng đã tránh được sự lố lăng vô nghĩa, hình thức mới đã thể hiện trình độ văn hóa của những con người đã trưởng thành. Trang trí phòng cưới không lòe loẹt nhưng lịch sự, có hoa tươi, có sự sắp xếp trang trọng, có văn nghệ giúp vui, có người tiếp khách chu đáo. Tặng phẩm cho cô dâu, chú rể vẫn có, nhưng không có hiện tượng “trả nợ miệng” bằng tiền, thóc gạo.

Các xã An Thanh, Tiên Động, Hưng Đạo, Phương Hưng đã nổi bật lên như những xã gương mẫu về mặt này.

3. Ba công trình vệ sinh được đẩy mạnh. Tính đến nay, huyện đã có : 16.025 giếng khơi, 38.697 hố xí, 10.672 nhà tắm. Riêng xã Gia Tân, 86% gia đình đã có đầy đủ ba công trình ấy.

4. Vấn đề chống mê tín dị đoan được thực hiện có kết quả rõ rệt. Năm 1983 huyện đã tổ chức hai lớp học tập cho trên 70 người làm nghề mê tín. Với sự thuyết phục tận tình, vạch cho họ thấy rõ sự xấu xa của nghề lừa đảo này, họ đã hứa bỏ nghề. Một số ít còn ngoan cố và vụng trộm làm nghề đã luôn luôn được phát giác và trừng phạt. Do triệt bỏ tận gốc nghề mê tín này mà tình hình mê tín của nhân dân đã giảm đi rõ rệt. Ngay trong các ngày hội, tại các đền chùa, những hiện tượng lên đồng, xin thẻ cũng không còn nữa. Huyện và xã đã xóa bỏ những cây hương, những điện thờ đặt ở những đồng nổi, những gốc đa.

Kết quả những người làm nghề mê tín đã nộp cho huyện :

- 7 cái tráp thầy bói.
- 12 đồ binh khí của đồng cốt.
- 62 bàn in phù, bùa.
- 181 bát nhang.
- 15 chuông, mõ.
- 177 cuốn sách cúng lễ.

5. Huyện và các xã đã tích cực phát triển các hoạt động văn hóa, coi như biện pháp tích cực nhất để vừa chống mê tín dị đoan, vừa xây dựng đời sống tinh thần theo hướng xã hội chủ nghĩa.

Tứ Lộc là huyện có phong trào đọc và làm theo sách báo. Năm 1985 có 511.200 tờ báo và tạp chí phát hành trong huyện, trong đó ở các xã có 200.938 tờ, các cơ quan có 310.602 tờ. Toàn huyện có 18 thư viện ở xã và 2 thư viện ở huyện với tổng số 39.740 cuốn sách và 1.860 độc giả. Ngoài thư viện xã, còn có hệ thống thư viện trường phổ thông cơ sở và phổ thông trung học. Toàn huyện có 8 cửa hàng sách quốc doanh.

Việc tổ chức tham quan các di tích danh lam thắng cảnh, các công trình xây dựng của chủ nghĩa xã hội, viếng Lăng Bác và thăm khu nhà ở của Bác đã góp phần nâng cao hơn nữa trình độ hiểu biết và lòng tự hào của những người đối với quê hương đất nước. Những người có công với nước và có thành tích trong lao động sản xuất đã được cấp ủy Đảng và chính quyền các cấp trong huyện quan tâm trước hết. Năm 1985, toàn huyện có 25.500 người đi tham quan. Riêng xã Gia Tân, số người đi tham quan trong năm vừa qua là 1.050 người.

Phong trào ca múa hát tập thể phát triển ở tất cả các xã trong huyện. Trong 44 đội văn nghệ bán chuyên được thành lập, có 10 đội của cơ quan, 34 đội của các xã với các thể loại :

- Chèo: 17 đội.
- Kịch 8 đội.
- Tuồng 2 đội.
- Ca múa nhạc 16 đội.
- Múa rối nước 1 đội.

Đoàn Phượng là xã tổ chức biểu diễn văn nghệ được nhiều nhất là 30 buổi một năm.

Huyện Tứ Lộc có 4 đội chiếu bóng lưu động và 1 rạp chiếu bóng. Theo số liệu điều tra năm 1984, bình quân một người dân trong huyện được xem văn công, chiếu bóng 8 lượt / năm, trong đó xem chiếu bóng là 6 lượt, xem văn công - văn nghệ là 2 lượt. Xã được xem nhiều nhất là Quang Minh : 10 lượt/người/năm.

Các phương tiện thông tin đại chúng ở huyện Tứ Lộc rất phong phú. Bình quân toàn huyện cứ 4 hộ có một phương tiện nghe nhìn. Xã cao bình quân là 1,7 hộ và xã thấp 5 hộ có một phương tiện nghe nhìn. Toàn huyện hiện có 74 ti-vi, 1.057 cát-xét và 27.037 đài bán dẫn.

Huyện đã có đài truyền thanh phát sóng cực ngắn, 28 đơn vị trong huyện có đài truyền thanh cơ sở với 84 loa to và 3.959 loa nhỏ.

Công tác giáo dục, nhà trẻ mẫu giáo trong huyện ngày càng phát triển và được các cấp ủy Đảng và chính quyền quan tâm. Toàn huyện có :

- 52 trường phổ thông cơ sở với 55.085 học sinh.
- 5 trường phổ thông trung học với 2.023 học sinh.
- 10 trường bổ túc văn hóa.
- 371 nhà trẻ và 380 lớp mẫu giáo.

*

* *

Qua tình hình trên, phong trào văn hóa huyện Tứ Lộc đã nổi lên mấy nét rõ rệt như sau:

1. Phát triển kinh tế và xã hội phải đồng thời thúc đẩy mạnh sự phát triển về văn hóa, lấy những thành tựu văn hóa tác động trở lại sự phát triển về mọi mặt của xã hội.
2. Phát động một phong trào rộng lớn của các tầng lớp nhân dân dưới sự lãnh đạo chặt chẽ và thường xuyên của các cấp ủy Đảng và các cấp chính quyền.
3. Thường xuyên củng cố và đẩy mạnh hoạt động của các ban nếp sống mới.
4. Tất cả những điều trên đều hướng vào mục tiêu xây dựng con người mới, coi như nhân tố quyết định cuối cùng của việc xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Để kết luận bài này, tôi xin nhắc lại câu nói của đồng chí Bí thư Tỉnh ủy cách đây hơn mười năm :

“ ... Mỗi người chúng ta phải tự rèn luyện mình ; ngoài việc nêu cao trách nhiệm để hoàn thành mọi chỉ tiêu kế hoạch Nhà nước, chúng ta còn phải xây dựng cho mình có một phong hoá mới, có đạo đức tác phong mới, có nếp sống và phong cách làm việc mới, có nếp suy nghĩ và tập quán mới, thì mới đáp ứng được mọi yêu cầu của cách mạng trong thời kỳ mới, đưa phong trào Hải Hưng lên ngang với tầm vóc của thời đại”